

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Konsekvensutredning for nydyrking i Presteskogen (Gnr./Bnr.: 10/85), Ski Kommune

NIBIO RAPPORT | VOL. 4 | NR. 73 | 2018

TITTEL/TITLE

Konsekvensutredning for nydyrking i Presteskogen (Gnr./Bnr.: 10/85), Ski Kommune

FORFATTER(E)/AUTHOR(S)

Torhild Narvestad Anda

DATO/DATE:	RAPPORT NR./ REPORT NO.:	TILGJENGELIGHET/AVAILABILITY:	PROSJEKTNR./PROJECT NO.:	SAKSNR./ARCHIVE NO.:
27.06.2018	4/73/2018	Åpen	10859	17/03119
ISBN:	ISSN:	ANTALL SIDER/ NO. OF PAGES:	ANTALL VEDLEGG/ NO. OF APPENDICES:	
978-82-17-02116-2	2464-1162	17		

OPPDRAAGSGIVER/EMPLOYER:

Dal Gård Sameie ANS

KONTAKTPERSON/CONTACT PERSON:

Kristian Langberg

STIKKORD/KEYWORDS:

Nydyrking, konsekvensutredning

Cultivation, consequence report

FAGOMRÅDE/FIELD OF WORK:

Arealbruksendringer

Land use changes

SAMMENDRAG/SUMMARY:

NIBIO har på oppdrag for Dal gård Sameie ANS utarbeidet en konsekvensutredning for nydyrking av 55 daa i Prestegårdsskogen i Ski kommune. Store deler av området er i dag avvirket skogsareal. Området er rikt på kulturminner, og vil kunne få negative virkninger for ett eller to fredete kulturminner dersom det ikke iverksettes avbøtende tiltak. Tiltaket er i tråd med dem gjelende politiske målsetningen om økt norsk matproduksjon.

LAND/COUNTRY:

Norge

FYLKE/COUNTY:

Akershus

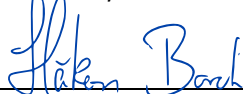
KOMMUNE/MUNICIPALITY:

Ski

STED/LOKALITET:

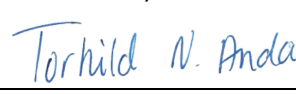
Presteskogen

GODKJENT /APPROVED

HÅKON BORCH

PROSJEKTLEDER /PROJECT LEADER

TORHILD NARVESTAD ANDA

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Innhold

1	Redgjørelse for tiltaket	4
1.1	Formell bakgrunn	4
1.2	Beskrivelse av tiltak og tiltaksområde	4
1.2.1	Delområde 1.....	6
1.2.2	Delområde 2.....	7
1.3	Begrunnelse for tiltaket	9
2	Metode	10
2.1	Null - alternativet.....	10
3	Konsekvensutredningen	11
3.1	Landskapsbilde	11
3.1.1	Verdivurdering	11
3.1.2	Omfang og konsekvens	11
3.2	Friluftsliv	11
3.2.1	Verdivurdering	11
3.2.2	Omfang og konsekvens	13
3.3	Kulturminner og kulturmiljø	13
3.3.1	Verdivurdering	13
3.3.2	Omfang og konsekvens	14
3.4	Naturmiljø.....	14
3.4.1	Verdivurdering	14
3.4.2	Omfang og konsekvens	15
3.5	Vannmiljø.....	15
3.5.1	Verdivurdering	15
3.5.2	Omfang og konsekvens	15
3.6	Naturressurser	15
3.6.1	Verdivurdering	15
3.6.2	Omfang og konsekvens	16
3.7	Samlet vurdering og forslag til avbøtende tiltak	16
3.7.1	Mulig avbøtende tiltak	16
	Litteraturreferanse	17

1 Redgjørelse for tiltaket

1.1 Formell bakgrunn

Dal Gård Sameie ANS ønsker å nydyrke ca. 55 daa på eiendommen Prestegårdsskogen (Gnr./Bnr. 10/85) i Ski kommune. I henhold til *Forskrift om nydyrking* må det søkes godkjenning fra kommunen for å gjennomføre tiltaket. Ved nydyrking av mer enn 50 daa skal tiltaket i tillegg konsekvensutredes, i henhold til *Forskrift om konsekvensutredninger*. Konsekvensutredningen skal kun omfatte det som er relevant. Følgende fagtema er vurdert som relevant, og anset som tilstrekkelig av Follo Landbrukskontor v/Tormod Solem:

- ✓ Landskapsbilde
- ✓ Friluftsliv
- ✓ Kulturminner og kulturmiljø
- ✓ Naturmiljø
- ✓ Vannmiljø
- ✓ Naturressurser

I mai 2016 godkjente Follo Landbrukskontor plan for nydyrking av ca. 45 daa på den samme eiendommen. Oppdyrking av disse arealene er påbegynt, og er i direkte tilknytning til deler av arealene som gjeldene konsekvensutredning tar for seg. Ved godkjenning av nydyrking av ytterligere 55 daa, vil det være en samlet nydyrking på rundt 100 daa på Prestegårdsskogen.

1.2 Beskrivelse av tiltak og tiltaksområde

Prestegårdsskogen er en del av et større sammenhengende skogsområde mellom Østensjøvannet og Kråkstad, like sør for E18, i Ski. Eiendommen var tidlegere en del av militærleiren Kråkstad. Arealet det søkes om å nydyrke er fordelt på to felter, på henholdsvis 15 og 40 daa (Figur 1). Begge delområdene er kartlagt som skog av høy bonitet med dyrkbar jord (kilden.no). Dersom nydyrkingen godkjennes vil nydyringsarbeidet starte opp så fort som mulig.

Figur 1: Delområdene inntegnet på gårdskart for Gnr./bnr. 10/85, hentet fra gårdkart.nibio.no

Figur 2. Flyfoto over Prestegårdskogen fra 2016 (1881.no)

1.2.1 Delområde 1

Delområde 1 er på omtrent 15 daa og ligger i øvre del av en nordvendt skråning ned mot E18. Arealet ligger i direkte tilknytning til allerede godkjent nydyrkingsareal i nord, og vil drives i sammenheng med dette. Adkomst til arealet vil skje i øst, fra Askimveien. Hele delområdet er tatt ut som dyrkbar mark. Området ligger i overgangssonen mellom hav- og strandhavsetninger, slik at man kan forvente jord med grovere tekstur enn tilgrensende nydyrkingsareal i nordøst, samt en del stein og blokk som må fjernes. Størsteparten av delområdet er hogstflate, hvor østre del benyttes som lagringsplass for tømmer. I vest står det en skogteig med ung blandingskog (Figur 3).

Figur 3. Skogteigen vest på delområde 1, sett fra øst.

1.2.2 Delområde 2

Delområde 2 er på omtrent 40 daa og heller svakt østover. Området avgrenses av Askimveien og Gnr./Bnr 10/96 i nordvest, et gammelt veifar i sør og skog i øst. Hele delområdet er tatt ut som dyrkbar mark. Omlag litt over halvparten av arealet er hogstflate, mens resterende areal er granskog med innslag av bjørk. Under befaring av området ble det observert en god del stein og blokk i overflaten som må fjernes. I gjenværende skog ble det lokalisert noen grøfter hvor det stod vann (Figur 6).

Figur 4. Hogstflate på vestre del av delområde 2, sett fra sørvest.

Figur 5. Hogstflate nord på delområde 2, sett fra nord. Skogen i bakgrunnen må hugges ved nydyrking.

Figur 6. Grøft med vann

Figur 7. Granskog med innslag av bjørk

1.3 Begrunnelse for tiltaket

Formålet med nydyrkingen er å øke produksjonsgrunnlaget på eiendommen, gjennom en utvidelse av allerede godkjent nydyrkingsareal på samme eiendom. Skiftene vil ha gode driftsmuligheter, med enkel adkomst og god arrondering. Jorda skal leies ut til jordleier som driver med korn og grasproduksjon. Arealene ligger i et LNFR-område i Skis kommunedelplan, og er dermed i samsvar med planens formål. Tiltaket er også i tråd med gjellende politiske målsetning om økt norsk matproduksjon (St. meld. nr 11 (2016-2017)). Kornproduksjonen blir fremhevet som særlig viktig for selvforsyningsgraden.

2 Metode

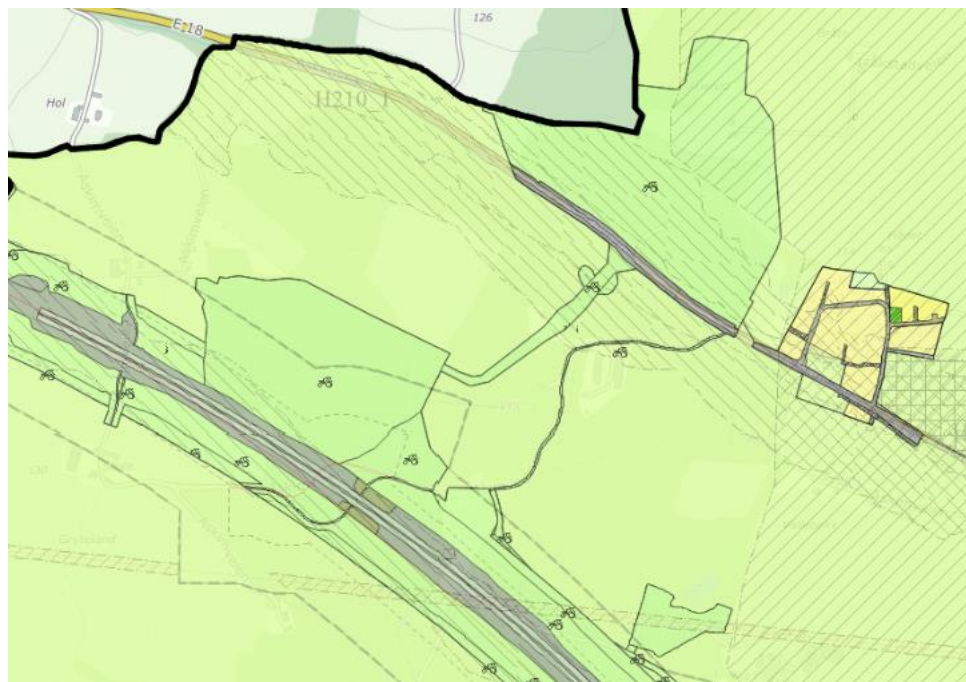
Konsekvensutredningen tar utgangspunkt i foreliggende kunnskaper hentet fra databaser, kart og aktuelle fagmyndigheter. Befaring av området har bidratt med supplerende kunnskaper. Seksjon for kulturminnevern i Akershus fylkeskommune gjennomførte arkeologiske registreringer i tiltaksområdet i november 2017, og har utarbeidet en egen rapport fra registreringen (Asheim 2018). Grunneier har også bistått med informasjon om tiltaksområdet.

Konsekvensvurderingen er utført med utgangspunkt i metodikken beskrevet i Statens vegvesen sin håndbok v172 (statens vegvesen 2014). Hovedprinsippet i metodikken er at vurdering av verdier innen gitt fagområde og tiltakets omfang (effekt) på disse verdiene legges til grunn for konsekvensvurderingen (Figur 7). Dersom det ikke er funnet spesielle verdier innen et fagtema i tiltaksområdet regnes konsekvensene som ubetydelige. For fagtema hvor tiltaket kan gi negativ konsekvens er aktuelle avbøtende tiltak foreslått.

2.1 Null - alternativet

Ved vurdering av omfang vurderes tiltaket opp mot null-alternativet, som redgjør for å følge av å ikke realisere tiltaket. Dersom det ikke gis tillatelse til nydyrking av området, vil grunneier fortsette med skogsdrift.

Tiltaksområdet berøres av reguleringsplan for ny E18 Retvet-Vinterbro. Nye E18 vil gå sør for tiltaksområdet, slik at tiltaksområdet vil havne mellom eksisterende og ny vei. Det er planlagt en anleggsvei tvers over delområde 1. Veien skal være midlertidig, men vil beslaglegge og fragmentere arealet i anleggsperioden. Uten at det igangsettes avbøtende tiltak vil anleggsveien kunne gi midlertidige og/eller permanente skader på det nydyrka arealet.

Figur 8. Utsnitt av kommunedalplanens arealdel for Ski, med inntegnet reguleringsplan for E18.

3 Konsekvensutredningen

3.1 Landskapsbilde

3.1.1 Verdivurdering

Tiltaksområdet ligger innenfor landskapsregionen *Leirjordsbygdene på Østlandet*, som preges av sammenhengende jordbruksbebyggelse omgitt av skogkledte åser. Delområde 1 grenser til nydyrka mark i nord, dyrka mark i vest og hogstfelt i sør og øst. Delområde 2 grenser til skog og avgrenses av Askimveien i vest og nordvest. Tiltaksområdet er vurdert som typisk/representativt for regionen og er gitt *middels verdi*.

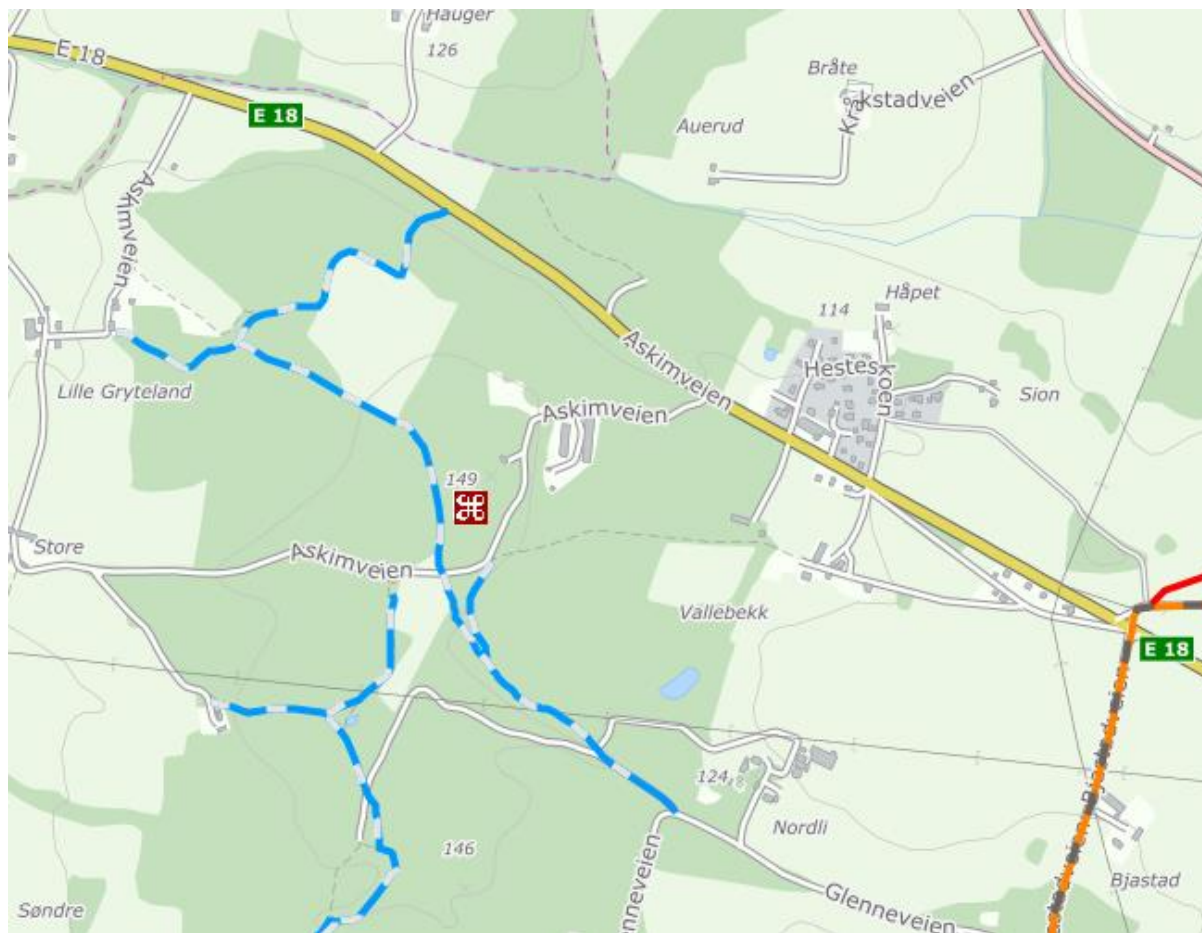
3.1.2 Omfang og konsekvens

Delområde 1 vil bli en naturlig utvidelse av påbegynt nydyrkingsareal i nord, ned mot E18, uten å gi vesentlige endringer av landskapsbildet. Delområde 2 vil redusere størrelsen til et sammenhengende skogsområde vest på eiendommen. Etter oppdrking vil delområdet grense til gjenværende skog i sør og i vest. Området vil bli åpnere men fremdeles representativt for landskapsregionen etter nydyrking. Tiltaket vurderes å ikke ha vesentlig innvikring (*ubetydelig konsekvens*) på landskapsbildet.

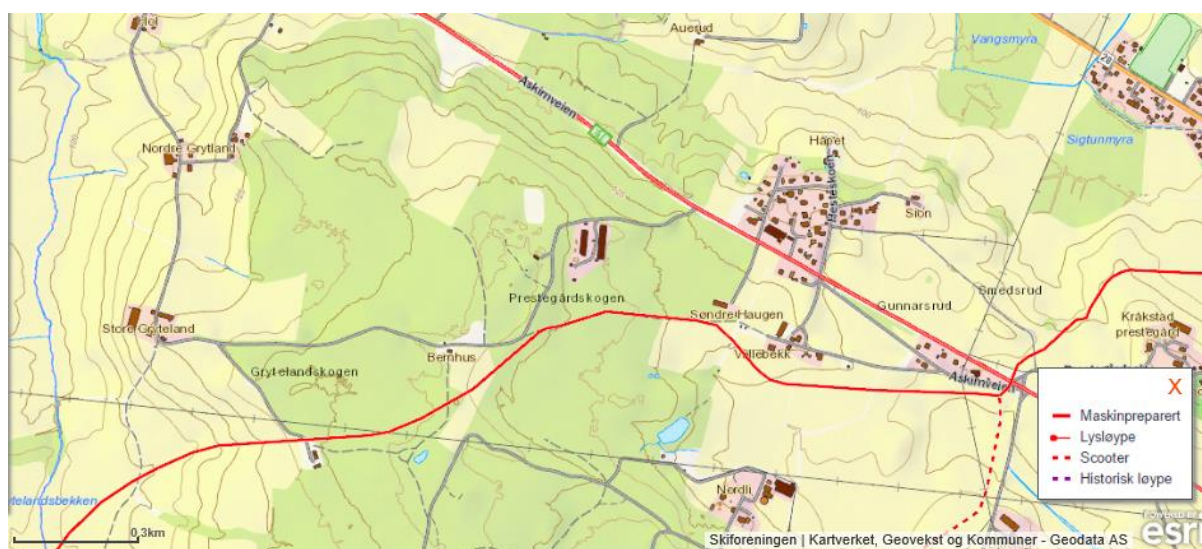
3.2 Friluftsliv

3.2.1 Verdivurdering

Tiltaksområdet ligger i utkanten av et større sammengående skogområde, bestående av Grytelandsskogen i sør og Prestegårdsskogen i nord. Innenfor skogsområdet er det både stier, veier og skiløyper som benyttes til friluftsliv. Det går ingen stier eller veier gjennom selve delområdene (Figur 9). Like sør for delområde 2 passerer skiforeningens skiløype mellom Ås og Kråkstad (Figur 10). Askimveien, som går mellom delområde 1 og 2, benyttes til sykling av lokale (Jensen & Nilssen 2016). Sør for delområde 1 og vest for delområde 2 går det en kultursti i skog som leder inn til kulturminne.

Figur 9. Kartutsnitt fra Follokart (turkart). Blå stiplet linje viser fotruter.

Figur 10. Utsnitt fra Skiforeningens løypekart (www.skiforeningen.no)

Ny E18 vil bli en barriere som avskjærer tiltaksområdet fra Grytelandsskogen, samt skape mer støy. Det skal etableres en viltovergang på Gryteland, som også kan benyttes til kryssing for turgåere, syklister og skiløper. Tilgjengeligheten til området vil likevel reduseres. I tillegg til mer støy, vil dette trolig gjøre området mindre attraktivt som friluftslivsområde etter at veien er ferdigstilt. Tiltaksområdet vurderes å ha *liten til middels verdi* med hensyn på friluftsliv.

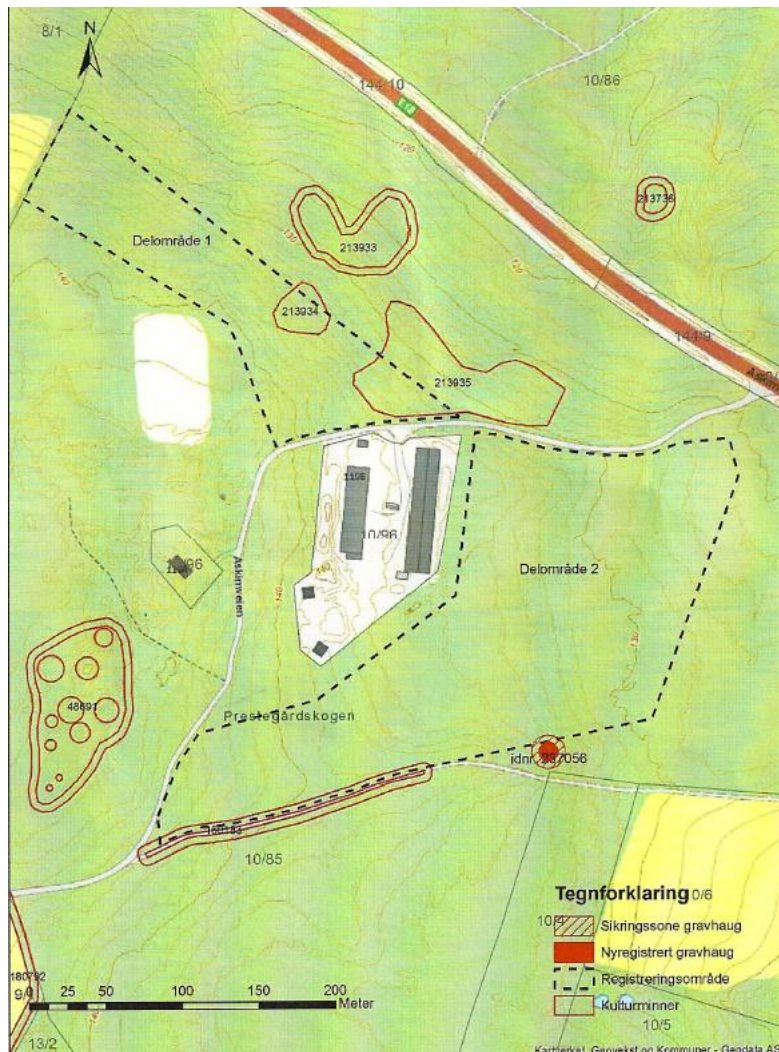
3.2.2 Omfang og konsekvens

Det vil ikke være nødvendig å legge om stier, veier eller skiløyer som følge av nydyrkingen. Tiltaket vil gi et åpnere landskap, men er totalt sett vurdert å ikke gi vesentlige virkninger for friluftslivet. Konsekvensgraden for fagtema friluftsliv er satt til *ubetydelig*.

3.3 Kulturminner og kulturmiljø

3.3.1 Verdivurdering

Prestegårdsskogen tilhører et område som generelt er rikt på kulturhistoriske verdier, med flere gravhauger i nærområdet. Vest på eiendommen er det registrert et automatisk fredet kulturminne bestående av et gravfelt (id 48691) med ti gravminner. Innenfor delområde 1 ligger det to kulturminnelokaliteter (ødeåker og rydningsrøys) som ikke er fredet. Delområdet to ligger inntil et automatisk fredet veifar (id 813048) i sør. I forbindelse med den arkeologiske regisering gjennomført november 2017 ble det gjort funn av ett nytt automatisk fredet kulturminne som består av en gravhaug (id 237056), like sør for delområde 2 (Aasheim 2018). Tiltaksområdet vurderes å ha *middels verdi* med hensyn til kulturminner og kulturmiljø.

Figur 11. Oversiktskart over undersøkt område, hentet fra Aasheim 2018.

3.3.2 Omfang og konsekvens

Oppdyrking av delområde 1 vil dyrkningssporene (ikke fredet) ødelegges. Oppdyrking av delområdet 2 kan gi ødeleggelser på veifar (id 813048) og gravhaug (id 237056) dersom det ikke oppmerkes sikringssoner, og tiltaket holdes utenfor disse. Tiltaket vil ikke få konsekvenser for andre kulturminner på eiendommen. Totalt vurderes tiltaket å ha *middels negativ* effekt, og således *middels negativ* konsekvens.

3.4 Naturmiljø

3.4.1 Verdivurdering

Prestegårdsskogen er høgbonitets (bonitetsklasse 20) kulturskog, hvor en betydelig del er hogstflater med begrensede naturverdier, og resten i stor grad er plantetede granfelt med lite naturskog og naturlige vegetasjonsuttrykk. Bestandene som står er alle yngre enn 50 år i hogstklasse 3 og 4, og er tette med lite undervegetasjon. Det er få tidligere artsobservasjoner i nærområdet. Av foreliggende observasjoner kan vaktel (*Coturnix coturnix*) og åkerrikse (*Crex crex*) nevnes, hvor begge er observert på Gryteland, vest for Prestegårdsskogen. Det foreligger ikke artsfunn i selve Prestegårdsskogen, og det er ikke gjort en systematisk artsinventering av området.

Som en del av et større sammehengende skogsområdet kan delområdene ha viktige landskapsøkologiske funksjoner. Det går et villtrekk for elg og rådyr i området (Figur 12). Villtrekket er vurdert som C-viktig i naturbase. Sørvest for delområde 2 er det kartlagt to naturtypelokaliteter (dam) med viktighet C. Tiltaksområdet vurderes å ha *liten til middels verdi* med hensyn til naturmiljø.

3.4.2 Omfang og konsekvens

Påbegynt nydyrkingsareal nord for delområde 1 har allerede gjort området åpnere, og en nydyrking av delområde 1 vil trolig ikke få ytterligere virkninger for villtrekket. Tiltaket vil ikke berøre naturtypelokalitetene sørøst for delområde 2. Oppdyrking av delområde 2 vil redusere størrelsen på et større skogområde. Størrelsen på gjenværende skogområder rundt delområdet gjør at nydyrkingen ikke trenger å få negative konsekvenser for eventuelle arter i området. Det vurderes at omfanget for naturmiljø blir *lite negativt*, og konsekvensgraden *liten negativ*.

Figur 12. Grønn linje viser villtrekket vest for området, hentet fra follokart.no

3.5 Vannmiljø

3.5.1 Verdivurdering

Tiltaksområdet ligger i nedbørfeltet til Mossevassdraget, som ble vernet i 1973. Avrenning fra den denne delen av Mossevassdraget renner ut i Kråkstadelva, hvor vannkvaliteten er karakterisert som svært dårlig økologisk tilstand (Vann-Nett, 2017). Tiltaksområdet ligger nær vannskille, slik at området også vil ha noe avrenning østover mot Østensjøvannet, med antatt moderat økologisk tilstand (Vann-Nett, 2017). Verdien av tiltaksområdet med hensyn til vannmiljø er vurdert som *liten*.

3.5.2 Omfang og konsekvens

Man må regne med noe økt avrenning fra arealene som dyrkes opp, sammenlignet med dagens situasjon, med periodevis høyere innhold av næringstoffer og partikler. Det er utarbeidet plan for grøfting av begge delområder. Avrenning fra delområde 1 vil sammen med avrenning fra allerede påbegynt nydyrkingsareal ned mot E18, renne nordøstover i kulvert under E18 og ut i Østensjøvannet. Delområde 2 vil ha avrenning til Kråkstadelva.

Gitt opplysninger i NGUs grunnvannsdatabase, Granada, er det ingen brønner som ligger utsatt til for påvirkning av tiltaket.

Tiltaket er vurdert å gi *lite negativt omfang*, slik at konsekvensgraden blir *liten negativ konsekvens*.

3.6 Naturressurser

3.6.1 Verdivurdering

Tiltaksområdet er i dag skogsmark med høy bonitet, kartlagt som dyrkbar mark. Området er lett tilgjengelig med gode driftsforhold. Områdets verdi med hensyn til naturressurser vurderes som *stor*.

3.6.2 Omfang og konsekvens

Området er godt egnet for oppdyking. Sammen med allerede påbegynt oppdyrket areal vil nytt jordbruksareal bli et større sammenhengende areal med gode driftsforhold. Skogen vil gå tapt, men da den erstattes av fulldyrka mark vurderes tiltaket samlet sett å ha en liten til middels positiv vikning for naturressurser. Konsekvensgraden for naturressurser settes dermed til *liten til middels positiv*.

3.7 Samlet vurdering og forslag til avbøtende tiltak

Vurdering av verdi, omfang og konsekvens for de ulike fagtemaene er samlet i Tabell 1.

Tabell 1. Sammenstilling av verdi, omfang og konsekvenser av nydyrking i Prestegårdsskogen.

Fagtema	Verdi	Omfang	Konsekvensgrad
Landskap	Middels	Intet	Ubetydelig
Friluftsliv	Liten/middels	Intet	Ubetydelig
Kulturmiljø	Middels	Middels negativt	Middels negativ
Naturmiljø	Liten/middels	Lite negativt	Liten negativ
Vannmiljø	Liten	Lite negativt	Liten negativ
Naturressurser	Stor	Lite/middels positivt	Liten middels positiv
- Skogbruk			
- Jordbruk			

Tiltaket vil få størst virkninger for kulturminner og kulturmiljø. Oppdyrking av delområdet 2 kan gi ødeleggelse på veifar (id 813048) og gravhaug (id 237056).

For fagtema naturressurser er tiltaket vurdert å ha positiv virkning gjennom å skape nytt jordbruksareal med gode driftsforhold. Planlagt anleggsvei over delområde 1, i forbindelse med ny E18 Retvet – Vinterbro, vil kunne gi skader på det nydyrka arealet dersom det ikke iverksettes avbøtende tiltak.

3.7.1 Mulig avbøtende tiltak

Ved å endre avgrensningen til delområdet i sør kan man unngå skader på kulturminnene (id813048/id237056). Nødvendig sikkringssone rundt gravminnet må avgrenses av arkeolog fra Fylkeskommunen.

Litteraturreferanse

Aasheim R. M. (2018). Registreringsrapport Med funn av automatisk fredete kulturminner. Nydyrking Prestegårdsskogen Ski kommune. S.nr. 17/15089

Elgersma, A., Asheim, V. (1998). Landskapsregioner i Norge – landskapsbeskrivelser. NIJOS rapport 2/98.

Forskrift om nydyrking (1997). Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1997-05-02-423?q=nydyrking>

Forskrift om konsekvensutredninger (2017). Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-06-21-854>

Jensen, H. P., Nilssen E. K. (2016). E18 Retvet – Vinterbro Reguleringsplan – Rapport Nærmiljø og friluftsliv.

(https://www.vegvesen.no/_attachment/1182603/binary/1090508?fast_title=Rapport+-+N%C3%A6rmilj%C3%B8+og+friluftsliv+-+Reguleringsplanforslag+E18+Retvet-Vinterbro+2016.pdf).

Statens vegvesen (2014). Konsekvensanalyser - Håndbok v172.

Vann-Nett. (2017). Hentet fra <http://vann-nett.no/portal/Water?WaterbodyID=005-5681-L>

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ble opprettet 1. juli 2015 som en fusjon av Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap.

Bioøkonomi baserer seg på utnyttelse og forvaltning av biologiske ressurser fra jord og hav, fremfor en fossil økonomi som er basert på kull, olje og gass. NIBIO skal være nasjonalt ledende for utvikling av kunnskap om bioøkonomi.

Gjennom forskning og kunnskapsproduksjon skal instituttet bidra til matsikkerhet, bærekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innenfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer. Instituttet skal levere forskning, forvaltningsstøtte og kunnskap til anvendelse i nasjonal beredskap, forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig.

NIBIO er eid av Landbruks- og matdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og eget styre. Hovedkontoret er på Ås. Instituttet har flere regionale enheter og et avdelingskontor i Oslo.